

מוסדות בית המדרש
אלון מורה

אֶרְמוֹת

תשרי תשפ"ד

נגלה ונסתר בראש השנה

מ"ר הרב אליקים לבנון

ראש השנה שחל בשבת, אין תוקעים בשופר. הסיבה:

שמא יטול את השופר, וילך ללמוד לתקוע, ויעבירונו מרשות לרשות או ד' אמות ברשות הרבים. נימוק זה נזכר גם בסוכות, שאין נוטלים לולב בשבת, שמא יעביר את הלולב, וכן בפורים, אין קוראין מגילה בשבת, שמא יעבירנה מרשות לרשות. ועם זאת, נראה שבראש השנה יש גם טעם נוסף, טעם נסתר. חכמים דורשים את הפסוק (תהילים פ"א, ד'): בכסה ליום חגנו, איזהו חג שהחודש מתכסה בו, הוי אומר: זה ראש השנה. (ראש השנה ח, א). א"כ, ראש השנה הוא חג שיש בו הסתרה, התכסות של הירח. תקיעת השופר היא השמעת דבר ד' לעולם, בצורה גולמית, קול פשוט, ללא תוים וללא מילים.

כך היה במעמד הר סיני, קול שופר חזק מאד. אבל יש גם גילוי דבר ד' בשתיקה. כך הננו מוצאים את אליהו הנביא, הבורח להר חורב.

עוברת לפנינו רוח גדולה: לא ברוח ד'. אח"כ רעש: לא ברעש ד'.

אח"כ אש: לא באש ד'. ואחר האש, קול דממה דקה, וזו הופעתו של הקב"ה.

הננו למדים, שדבר ד' מופיע דוקא ללא קול וללא רעש.

כאשר מתחברות שתי הקדושות: קדושת השבת וקדושת ראש השנה, ההאזנה לדבר ד' היא דוקא בשתיקה! עיקר קדושת השבת היא בשב ואל תעשה: ל"ט מלאכות האסורות בשבת, כולן הן לא תעשה. ובראש השנה החל בשבת, הננו נכונים להאזין לקול הדממה הדקה המגיע אלינו ובכך, לפתוח את השנה, לפעולה ועשיה ברוכה!

שנה טובה

וחתימה טובה

לכל בית ישראל!

אליקים לבנון

מוסדות בית המדרש אלון מורה

אמור לציון בא זמן הישועה

אליסף פרשן - מנכ"ל

"לְכִרְיָתָהּ שׁוֹכֵן זָבֹל וְשָׁבָעָה
זָכָרָה לְעֵדָה סוֹעֶרָה וְנִגְזָעָה
וְשָׁמַע תְּקִיעָה תוֹקָעָה וְתִרְוָעָה
וְאָמַר לְצִיּוֹן בָּא זְמַן הַיְשׁוּעָה
יְנוּן וְאַלִיָּה אֲנִי שׁוֹלֵחַ
עוֹקֵד וְהַנְעִקֵד וְהַמְזַבֵּחַ"

ימים מיוחדים עוברים עלינו כאומה, ימים של בירור, של הסתכלות פנימה ומנגד של הרחבת מבט ואופקים אל עבר אחינו, אל עם ישראל כולו. ומתוך בירורים חשובים אלו, נדרשים אנו להתחבר את אחינו, לחבק אותם ולזכור את המשותף והמחבר ביננו ואף לחזק אותו, וזאת מבלי לטשטש את האמת או לוותר על הוצאת המוץ מהתבן. ומתוך הבירורים, נגלה את החיבורים ונעמיק את השורשים; ומתוך האחדות נזכור את תפקידינו כאומה וכפרטים לתיקון עולם במלכות שדי. ובזכות תקיעת השופר נזכה גם אנו לשמוע את שופרו של משיח, בא זמן הגאולה - ינון ואליה אני שולח.

ידידים יקרים,

זוכים אנו 'לסגור מעגל' של שנה משמעותית נוספת שטמנה בחובה צמיחה והתקדמות.

בכל אחד ממוסדותינו צמחנו והתפתחנו השנה, בבניין הרוח וגם בבניין החומר, בהגדלת השורות והתלמידים, בעשייה הרוחנית וההתיישבותית שלנו, ובמשימות המעשיות שנגזרות מכך.

עומדים אנו כעת בפתחה של שנה חדשה עם תוכניות רבות להמשך, ידינו מלאות בעשייה מבורכת.

ועשייה זו לא הייתה מתאפשרת ללא שותפותיכם המשמעותית שנותנת לנו את הכוח, את היכולת ואת האפשרות להמשיך ולהתקדם ולהרים על נס את דגל התורה וההתיישבות בנחלת יוסף הצדיק.

תהי ברכת ה' עליכם, ובכל מעשה ידיכם, כיוסף הצדיק שנתברך 'וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו'.

שנה טובה ומתוקה
אליסף פרשן

מהלכות תשרי תשפ"ד

הרב אליקים לבנון,
רב פלמחין/נראש ישיבת אלון מורה

חודש אלול

א. ביום שישי, א' אלול, מתחילים האשכנזים לומר "לדוד ה' אורי וישעי" (מזמור כז' בתהילים) פעמיים בכל יום. יש האומרים אותו בפעם הראשונה בערבית אור ליום שישי, וביום שישי בשחרית, ומסיימים לאומרו לאחר שחרית ביום הושענא רבה. יש המתחילים לאומרו ביום שישי בשחרית ובמנחה, ומסיימים במנחה של יום הושענא רבה.

ב. לאחר תפילת מוסף של א' אלול, תוקעים בשופר תשר"ת, ונוהגים לתקוע בכל יום לאחר תפילת שחרית. תקיעת שופר זו היא מנהג וזכר לכך שבראש חודש אלול עלה משה רבינו למרום כדי לקבל לוחות שניות ותקעו בשופר במחנה ישראל כדי ליידע את כולם שלא יטעו אחר עבודה זרה, כפי שארע במעשה העגל. ועוד רמז יש בתקיעת השופר: "עורו ישנים משנתכם, והקיצו נרדמים מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם". (רמב"ם, הל' תשובה פ"ג ה"ד).

תקיעה זו נוהגים לתקוע עד יום חמישי, כח' אלול. בערב ראש השנה אין תוקעים, כדי להפסיק בין תקיעות רשות לתקיעות חובה.

ג. מנהג הספרדים לומר סליחות מיום ראשון, ג' באלול, ועד ערב יום הכיפורים.

י"ג מידות מקפידים לומר לאחר חצות הלילה. לפי החישוב המקובל, זמן חצות מחושב לפי אמצע היום (או הלילה) בין זריחה לשקיעה. לפי זה, בר"ח אלול זמן חצות הוא 24:41, והוא יורד ומגיע בערב יום כיפור ל-24:30.

אולם, לעניין אמירת סליחות עם י"ג מידות, אפשר לסמוך על שיטת חישוב אחרת הנזכרת בבן איש חי (שנה ראשונה, פר'

ויקהל, ד, ח), שחצות הוא אמצע הזמן שבין עלות השחר לצאת הכוכבים. לפי זה, באלול תשפ"ג, זמן חצות הוא מ-24:03 עד 24:07. אפשר לכתחילה לומר סליחות משעה 24:00 ואילך.

[אלו שלא רוצים לנהוג כך, יכולים לשנות את סדר הסליחות ולהתחיל לומר בערך ב-24:15 את החלקים שלא אומרים בהם י"ג מידות. מאוחר יותר, כאשר יגיע זמן חצות לפי החישוב הרגיל, יאמרו את החלקים שיש בהם י"ג מידות]

מנהג האשכנזים לומר סליחות לפחות ארבעה ימים לפני ראש השנה, ולהתחיל במוצאי שבת. השנה, בה חל יום א' של ראש השנה בשבת, מתחילים האשכנזים לומר סליחות במוצאי שבת פרושות נצבים-וילך, אור לכד' אלול, ואומרים בכל יום עד ערב יום הכיפורים.

ד. בשבת פרושות נצבים-וילך אין מברכים את חודש תשרי. במוצאי שבת אומרים "ויהי נועם", "ואתה קדוש" כמקובל, מפני שראש השנה חל בשבת, ויש לפנינו שישה ימי מעשה שצריך לברכם ב"מעשה ידינו כוננה עלינו".

ערב ראש השנה - יום שישי, כ"ט אלול

א. נוהגים לצום מעלות השחר (04:48). יש המתענים עד כניסת יום טוב של ראש השנה בצאת הכוכבים, אך הרוב מתפללים מנחה גדולה בשעה 13:04, ולאחריה שוברים את הצום. גם המתענים אינם מוציאים ספר תורה לקריאת "ויחל" ולא אומרים "עננו" בחזרת הש"ץ. יחיד המתענה אומר "עננו" בתפילת המנחה בלחש (המתענה עד המנחה לא יאמר "ביום צום תעניתנו").

ב. כאמור, אחרי תפילת שחרית אין תוקעים בשופר, כדי להבדיל בין תקיעות רשות לתקיעות חובה.

ג. בסיום התפילה נוהגים להתיר נדרים.

יו"ט ראשון של ראש השנה - ליל שבת, א' תשרי

- א. חשוב לזכור: יש להדליק נר נשמה, כדי שאפשר יהיה להדליק ממנו את הנרות בלילה השני.
- ב. מדליקים נרות שבת שהם גם נרות לראש השנה. הנשים מדליקות את הנרות ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של שבת ושל יום טוב" וברכת "שהחיינו" על החג (אפשר לברך "שהחיינו" בהדלקת הנרות או להמתין ולברך בקידוש).
- ג. זמן ההדלקה הוא כפי הנהוג בערבי שבתות, בירושלים 18:09, בשומרון 18:19 (או בכל מקום כמנהגו).
- ד. בכל תפילות עשרת ימי תשובה אומרים "המלך הקדוש" ו"המלך המשפט" ומוסיפים "זכרנו לחיים", "מי כמוך", "וכתוב לחיים" ו"בספר חיים" כנהוג.
- ה. כאשר חוזרים הביתה אומרים "שלום עליכם" כבכל ליל שבת. בקידוש, מתחילים "ויכולו", ואח"כ מברכים שלש ברכות: "הגפן", קידוש לר"ה ושבת, וברכת "שהחיינו". נשים שברכו "שהחיינו" בהדלקת הנרות, תזהרנה שלא לברך שוב "שהחיינו". אם שומעות מהמקדש, כמובן תענינה אמן.
- ו. בתחילת הסעודה, לאחר נטילת ידיים ו"המוציא", נוהגים לאכול "סימנים", על פי דברי חכמים (מסכת כריתות ה' ב') האומרים: "סימנא מילתא", כלומר: יש בכוחו של סימן הנעשה בתחילת שנה, להתוות דרך לכל השנה כולה. נוהגים לאכול תמרים, רימונים, תפוח בדבש, ראש של בעל חיים כשר וכדומה, כל אחד כמנהגו.
- ז. יש המקפידים לברך בראשונה ברכת "בורא פרי העץ" על התמר, הואיל והוא משבעת המינים וקרוב ביותר בפסוק ל"ארץ", ועל כן הוא קודם לרימון ולתפוח. לעומתם, יש המברכים בראשונה על תפוח הטבול בדבש ופוטרים את שאר המינים, מאחר וכעת הרצון הוא לאכול מן התפוח ולא מהתמר, ולכן אפשר להקדימו.

- א. חשוב מאוד לבדוק ולוודא שהפירות אינם מתולעים, כל פרי בדרך הבדיקה המתאימה עבורו.
- ב. אע"פ שמצוות ראש השנה היא "יום תרועה יהיה לכם", ושמיעת קול שופר היא מצוות עשה מן התורה, כאשר חל יו"ט של ר"ה בשבת, גזרו חכמים ואסרו לתקוע בשופר "שמא ילך אצל בקי ללמוד תקיעת שופר ויטלטל את השופר מרשות לרשות" (ביו"ט רגיל שאינו שבת, אין איסור טלטול מרשות לרשות).
- ג. מסיבה דומה נהגו שלא לומר "תשליך" בשבת, אלא אומרים אותו ביום השני של ר"ה.
- ד. מותר לעשות קידוש לאחר תפילת שחרית, ולפני מוסף, [ביום השני, לפני התקיעות דמיושב] ולאכול מיני מזונות. רצוי לא לאכול יותר מכביצה מזונות.
- ה. באופן זה, אפשר יהיה לשתות גם בהמשך.
- ו. בשבת אין אומרים "אבינו מלכנו". בתפילת מוסף נוהגים רבים לכרוז ב"עלינו לשבח". יש לזכור להביא לבית הכנסת מגבת וכדומה, על מנת לחצוץ בין הפנים לבין הקרקע.
- ז. שני ימי ר"ה, מחמירים להחשיבם גם כקדושה אחת וגם כשתי קדושות. בשנה בה חלים שני הימים בימות חול, הואיל והם קדושה אחת, כיום אחד ארוך, אין הבדלה בין היום הראשון ליום השני. אולם, בשנה זו בה היום הראשון הוא שבת, יש הבדלה, יקנה"ז, כמבואר להלן.
- ח. מאידך, הואיל ושתי קדושות הן, אסור להכין דבר מיום טוב ראשון לשני, בוודאי השנה, בה חל היום הראשון בשבת, אסור להכין משבת למוצאי שבת, שהוא ליל שני של ראש השנה.
- ט. בשל כך, אין לשטוף כלים בשבת אחר הצהרים לצורך הלילה, אסור להכין את הנרות בפמוטים שלהם מבעוד יום, כדי להדליקם בכניסת ליל יום טוב שני, הן מצד איסור מוקצה, והן מצד איסור הכנה ליו"ט השני, וכמובן שאין לבשל או לחמם תבשילים בשבת. הוצאת מאכל קפוא מההקפאה מבעוד יום כדי שיופשר, מותרת.

חייב כל אדם לשמוע לפחות שלושים קולות. אנו נוהגים לשמוע שלושים קולות ראשונים, בתקיעות דמיושב, ומוסיפים ותוקעים על סדר הברכות בתפילת מוסף, למלכויות, זכרונות ושופרות ומשלימים למאה קולות בסיום התפילה.

אם יש חולה או מי שאינו יכול לבוא לבית הכנסת לשמוע את התקיעות, מצווה לתקוע לו כדי שיזכה אף הוא לשמוע קול שופר. די לתקוע עבורו שלושים קולות.

ד. אף שמעיקר הדין נשים פטורות משמיעת קול שופר, הואיל וזו מצוות עשה שהזמן גרמא, בכל זאת נהגו הנשים להשתדל לשמוע קול שופר.

כאשר תוקעים לנשים: אם יש גבר שלא שמע קול שופר, הוא יברך את כל הברכות, והנשים תענינה אמן. אם אין גבר שלא שמע קול שופר, ויש אשה אשכנזיה, היא תברך ותוציא את שאר הנשים. אם כל הנשים ספרדיות, יתקע להן בלא ברכה.

ה. המתפללים תפילת מנחה גדולה מיד לאחר תפילת מוסף, לא אומרים "אבינו מלכנו" במנחה.

ו. לאחר תפילת מנחה, נוהגים ללכת למקור מים או למים נקווים ולומר "תשליך".

ז. צאת יום טוב שני בשעה 19:20 (או בכל מקום לפי זמנו).

בהבדלה מברכים רק "הגפן" ו"המבדיל", ללא נר ובשמים.

צום גדליה - יום שני, ג' תשרי

א. תחילת הצום בעלות השחר, בשעה 04:50.

ההולך לישון במוצאי ראש השנה ורוצה לקום בלילה, לאכול או לשתות לפני עלות השחר, יתנה לפני שנתו, שאינו מקבל את הצום בשינה.

ב. "חולה" פטור מלצום.

הגדרת חולה היא: חלה כל גופו או נפל למשכב. לכן, מי שיש לו חום, או כאב ראש חזק (מיגרנה) וכדומה, מוגדר כ"חולה בכל גופו" והוא פטור מלצום.

רק בזמן צאת השבת (בשעה 19:22) לאחר אמירת "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" אפשר להתחיל לחמם את התבשילים לצורך הסעודה ולהכין את נרות החג. לאחר תפילת ערבית של ליל שני של ראש השנה, רצוי לעשות הפסקה ללימוד קצר וכדומה, כדי שיהא די זמן להכין את הדרוש לסעודת הלילה.

יום טוב שני של ראש השנה יום ראשון, ב' תשרי

א. זמן הדלקת נרות הוא לאחר צאת השבת, החל מ- 19:22 ואילך (או כל מקום לפי זמנו). לפני הדלקת הנרות תאמר האשה: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" ואח"כ תדליק. לצורך ההדלקה יש להעביר אש מנר הנשמה שהודלק בערב שבת!

גם בלילה השני מברכת האשה שתי ברכות בהדלקת הנרות: "להדליק נר של יום טוב" וברכת "שהחיינו". רצוי שתניח לפניו פרי חדש או בגד חדש ותכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו, אך גם אם אין לה פרי או בגד חדש תברך "שהחיינו" בשעת ההדלקה.

ב. כאשר ר"ה חל בימות החול, אין מבדילים בין יו"ט ראשון לשני. אולם, בשנה זו, שהיו"ט הראשון חל בשבת, במוצאי שבת יורדים מקדושת שבת לקדושת יו"ט. לכן, בליל שני עושים קידוש והבדלה גם יחד. הסימן הוא יקנה"ז: יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן. כלומר: מתחילים בברכת הגפן. אח"כ אומרים קידוש היום. אח"כ מברכים "בורא מאורי האש" על נר (יש לזכור להדליק את הנר מנר דולק, ולא לכבותו בסיום הברכה). אח"כ מברכים ברכת "המבדיל בין קודש לקודש" ומסיימים בברכת "שהחיינו".

בזמן הקידוש רצוי שהמקדש ילבש בגד חדש או יניח לפניו פרי חדש ויתכוון בברכת "שהחיינו" גם עליו. אם אין לו, יברך "שהחיינו" בכל מקרה.

ג. יום שני של ר"ה הוא מדרבנן, וחכמים חייבו לשמוע בו תקיעת שופר, כמו במצווה של תורה. לכן, חובה לשמוע קול שופר, כדברי הכתוב: "יום תרועה יהיה לכם".

מעוברות או מניקות פטורות מהצום. אולם, המנהג הוא שהן מתחילות לצום, ואם חשות חולשה (מעבר לחולשה הרגילה שמחמת הצום), תשבורנה את הצום מיד. בכל מקרה שמעוברת או מניקה מסופקת אם לצום או לא, לא תצום. הפטור מלצום רשאי לאכול ולשתות ללא הגבלת כמות, כמה שהוא צריך.

ג. סיום הצום בשעה 19:03.

ערב יום הכיפורים - יום ראשון, ט' תשרי

א. נוהגים לעשות כפרות במוצאי שבת פרשת "האזינו". מי שלא עשה במהלך הלילה, יעשה במהלך יום ראשון, ערב יום הכיפורים. יש הנוהגים לעשות כפרות על תרנגול או תרנגולת. מי שאין לו, יעשה על סכום כספי, כפי מה שהוא מחליט.

מנהג כפרות נוהג בכל אחד מבני המשפחה, אפילו לתינוקות ואפילו על אישה מעוברת עושים כפרות, עליה ועל עוברה.

ב. מצווה לאכול בערב יום הכיפורים. אמרו חכמים: "כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי". כמה הסברים לדבר: האחד, להראות שהקב"ה אינו חפץ להעניש אותנו ביום הכיפורים אלא לרומם אותנו. לכן, ציוונו לאכול ולשתות בתשיעי, כדי שנוכל לצום כראוי.

הסבר נוסף הוא, שכל יום טוב אנו מציינים על ידי אכילה ושתיה. ביום הכיפורים, שאי אפשר לציין באכילה ובשתיה, נצטוונו לציין את היום הקודם לו באכילה ובשתיה.

ג. חלק עיקרי במעשה התשובה הוא הוידוי. חכמים חששו שמא תארע תקלה בסעודה המפסקת ואדם לא יוכל להתוודות ביום הכיפורים. לכן, תקנו לומר וידוי כבר במנחה של ערב יום כיפור. היחיד מתפלל תפילת עמידה כרגיל, ולאחר "המברך את עמו ישראל בשלום" אומר "יהיו לרצון" וכו' ומתחיל לומר וידוי, וממשיך "אלוקינו ואלוקי אבותינו, אנא תבוא לפניך וכו'" עד סיום הוידוי. הש"ץ חוזר על התפילה כרגיל, בלא וידוי.

ד. תוספת יום הכיפורים לעינוי היא מדאורייתא לפי כל הפוסקים. לכן, בערב יום הכיפורים שהשקיעה היא בשעה 18:37, מותר לאכול ולשתות עד השעה 18:07, אז גם חולצים את נעלי העור. מי שלא סיים סעודתו, רשאי להמשיך ולאכול עד השעה 18:20.

ה. הנשים מדליקות נרות ומברכות "להדליק נר של יום הכיפורים" ו"שהחיינו". זמן ההדלקה כמו בכל ערב שבת. בהדלקת הנרות מקבלת עליה האשה את התענית, ואסורה בכל האסור ביום כיפור.

מדליקים נר נשמה, כדי שיהיה בבית "נר ששבת", שממנו מדליקים את נר ההבדלה במוצאי הצום.

ו. מתעטפים בטלית לפני שקיעה, ומברכים עליה, ומתפללים תפילת ליל יום הכיפורים עטופים בטלית.

יום הכיפורים - יום שני, י' תשרי

א. יום הכיפורים דינו כשבת לעניין עשיית מלאכות. לדוגמא: מלאכת אוכל נפש המותרת ביום טוב, אסורה ביום הכיפורים כבשבת, על פי מה שנאמר בתורה: "שבת שבתון היא לכם".

ב. "ועיניתם את נפשותיכם" - חכמים מנו חמישה עינויים אשר אנו מחויבים בהם ביום הכיפורים:

- אכילה ושתיה.
 - רחיצה של תענוג.
 - סיכה בשמן וכדומה.
 - נעילת הסנדל או נעל של עור.
 - תשמיש המיטה.
- במשך כל יום הכיפורים, מכניסנו ועד צאתנו, אשתו של אדם אסורה עליו כנידה.

ג. תפילת יום הכיפורים, יתפלל כל אחד לפי הנוסח הרגיל בו. מי שקשה לו להתענות, עדיף שיימנע מללכת לבית הכנסת ויתפלל ביחיד כדי לשמור על כוחותיו, על מנת שיוכל לסיים את היום בתענית, שהיא עיקר מצוותו של היום.

ד. את תפילת נעילה יש להיזהר להתפלל ולסיים לפני שקיעה, בשעה 18:36, כדי שיוכלו הכוהנים לעלות לדוכן ולברך ברכת כוהנים (הכוהנים עולים לדוכן רק ביום ולא בלילה). תקיעת שופר אסורה בעיצומו של יום הכיפורים, לכן, מקפידים לתקוע בשופר בשעה 19:56, כ-20 דקות לאחר השקיעה.

ה. סיום הצום בשעה 19:09. לאחר תפילת ערבית, במוצאי הצום, עושים הבדלה ומברכים שלוש ברכות: "הגפן", "בורא מאורי האש" ו"המבדיל". ברכת "בורא מאורי האש" מברכים על "נר ששבת", כלומר, נר שהיה דולק במשך כל יום הכיפורים. אפשר להדליק נר מהנר ששבת, ולברך על הנר שהודלק.

ו. דיני חולה, יולדת ומעוברת:

עינוי מאכילה ומשתייה ביום הכיפורים הוא מצוות עשה מן התורה, וכל מי שאינו מתענה, ואוכל ושותה ביום הכיפורים, חייב כרת. לכן, גם חולה שאין בו סכנה, וכן מעוברת או מינקת, חייבים כולם לצום ביום הכיפורים. אולם, כל מי שיש בו חשש סכנה אם יתענה, פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ומותר לו לאכול ולשתות לפי הצורך. לדוגמא: החולה במחלה באחד מאיבריו הפנימיים, שרופאים אומרים שאם יצום יחמיר מצבו הבריאותי ויסתכן, אסור לו לצום וחייב לאכול או לשתות, לפי הצורך.

גם אישה מינקת, המרגישה שאין לה חלב לתת לילד מפני שלא אכלה או שתתה, הרי זה פיקוח נפש של התינוק, והיא חייבת לאכול או לשתות. אולם, אם התינוק רגיל לאכול מזון מלאכותי (מטרנה, סימילאק וכדומה) יש לתת לו את מה שמורגל בו, והאמא תמשיך לצום.

במקרים בהם יולדת, מינקת או מעוברת מרגישה חולשה גדולה, סחרחורת, בחילות וכד', תעמוד בקשר עם רב. יולדת, בתוך שבעה ימים ללידתה (כלומר, אם ילדה ביום שלישי, ד' תשרי, או לאחר מכן) נחשבת כמסוכנת, ואם מרגישה שצריכה לאכול או לשתות, מותרת.

גם כאשר הותר לחולה, ליולדת, למינקת וכדומה לאכול ולשתות, לכתחילה יש להקפיד על אכילה ושתייה בשיעורין, כלומר: לאכול כ-40 סמ"ק מזון מוצק (פחות מ"ככותבת", שהוא נפח של כמעט שתי קופסאות גפרורים) ולשתות גם כן כ-40 סמ"ק שתייה (פחות מ"מלוא לוגמיו"). בין טעימה לטעימה יש להמתין כ-10 דקות. מותר לחולה זה לאכול ולשתות יחד. אחר כך להמתין כ-10 דקות, ושוב לאכול ולשתות, לפי השיעור הנ"ל (מי שהמתנה קשה עליו, ימתין 5 דקות).

חולה שהותר לו לאכול ולשתות, והוא מרגיש שלא די באכילה בשיעורין, מותר לו לאכול כמה שצריך בפעם אחת. אחר כך, אם יוכל, יחזור ויאכל וישתה לפי השיעורין הללו.

חולה שהותר לו לאכול ולשתות, אסור לו להחמיר על עצמו. נפש ישראל חשובה יותר מצום יום הכיפורים!

גם מי שאוכל או שותה ביום הכיפורים אינו עושה קידוש אלא אוכל או שותה מיד.

בין יום הכיפורים לסוכות

א. ממחרת יום הכיפורים אין אומרים תחנון עד יום שלישי, ב' מרחשון.

ב. בימים שבין יום הכיפורים לסוכות, ראוי להזדרז לבנות סוכה כהלכתה ולקנות את ארבעת המינים, כל אחד לפי מנהגו והידורו.

ג. יום שישי, ערב חג הסוכות, ראוי להימנע מנטילת ידיים ומאכילת פת מחצות היום ואילך, דהיינו משעה 12:30. מסוף שעה תשיעית, בשעה 15:32, אסור לאכול פת, כמו בערב פסח, כדי

שיאכל "כזית" פת לתאבון בסוכה, בליל התקדש חג. מותר לאכול פירות, ירקות, בשר ודגים או מאכלי חלב.
ד. מצווה להסתפר ולהתגלח לכבוד הרגל, כדי "שלא ייכנס למועד כשהוא מנוול". וכן מצווה לכבס, כדי שיהיו לו בגדים לכל החג, עד לאחר שמחת תורה.

חג הסוכות - שבת, טו' תשרי

- א. הנשים מדליקות נרות כבכל ערב שבת, ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של שבת ושל יום טוב" ו"שהחיינו". אפשר להמתין ולצאת בברכת "שהחיינו" שבקידוש.
- את הנרות רצוי להדליק בתוך הסוכה, אולם אם יש חשש סכנה או חשש שהנרות יכבו, אפשר להדליק ולברך בבית ולהתכוון על כל תאורת החשמל, כולל התאורה שבסוכה. אין להדליק את הנרות בסוכה ולהעבירם אחר כך אל תוך הבית.
- ב. בתפילת ערבית של הלילה הראשון, מתפללים תפילת עמידה של יום טוב ושבת. שליח הציבור אומר "ויכולו" וברכת "מגן אבות", וחותם רק "מקדש השבת" ואינו מזכיר את החג בחתימתו.
- ג. כאשר חוזרים מבית הכנסת, נכנסים לסוכה, מזמינים את האושפיזין כנהוג, אומרים "שלום עליכם" ומקדשים. בקידוש, אומרים "ויכולו", ברכת "הגפן" וברכת קידוש של יום טוב ושבת. אח"כ מברכים "לישב בסוכה" ו"שהחיינו".
- ד. שתי מצוות עיקריות מן התורה יש ביום הראשון של חג הסוכות: מצוות ישיבה בסוכה, ומצוות נטילת ארבעת המינים. בלילה הראשון מצווה לאכול בסוכה פת, לפחות בשיעור של "כזית" (נפח של כקופסת גפרורים ורבע). אפילו אם יורדים גשמים הפוטרים אותנו ממצוות סוכה, מפני שאין כאן "תשבו - כעין תדורו", בכל זאת, מצווה לאכול פת בשיעור "כזית". בשנה זו, שהיום הראשון של החג חל בשבת, גזרו חכמים שלא ליטול את ארבעת המינים, שמא ילך אצל חכם ללמוד

- את הלכותיהם ויטלטלם מרשות לרשות (בדומה לגזירה שלא לתקוע בשופר ביום הראשון של ראש השנה).
- ה. ביום טוב הראשון של סוכות החל בשבת, נוהגים האשכנזים לקרוא מגילת קהלת לאחר תפילת שחרית. יש המקפידים לקרוא ממגילה הכתובה בכתב סופרים על קלף, ומברכים שתי ברכות: "על מקרא מגילה" ו"שהחיינו".
- ו. מצווה לעשות כל פעולותיו בסוכה, אכילה, שתייה, לימוד, שינה וכו'. מי שקשה לו לעשות את כל הפעולות הללו בסוכה, יקפיד על האכילה והשינה שהיו בסוכה.
- מנהג הגר"א לברך את ברכת "לישב בסוכה" מיד כשנכנס לסוכה (אלא אם לא הסיח דעתו ויצא לזמן קצר על מנת לשוב מיד), אך רבים נוהגים לברך רק כשקובעים ישיבתם בה באכילת קבע. הנכנס לסוכה לישון בה, ראוי שיאכל מיני מזונות כדי שיוכל לברך "לישב בסוכה", אך אם אינו רוצה לאכול, יברך גם על השינה לבדה.
- היוצא לטיול בסוכות, ישתדל לאכול אכילת קבע בסוכה כשרה, ואם אין באפשרותו לישב בסוכה, יכול לאכול מחוץ לסוכה בשעת הליכתו בדרך, אך בלילה צריך לישון בסוכה כשרה.
- מקום שיש בו סכנה לישון בסוכה, אם מחמת מזיקים כמו נחשים וכדומה או שיש חשש מפגיעת מחבלים וכד', פטורים שם מלישון בסוכה וישנו בבית מוגן.

מיוחדת היא מצוות סוכה, בה אנו נכנסים לתוכה בכל גופנו ובכל נפשנו, ונבלעים בצל הסוכה. הגר"א היה מדמה מצווה זו למצוות ישיבת ארץ ישראל, שגם אליה אנו נכנסים עם הגוף והנפש והיה אומר על כך שזו משמעות הפסוק "יהי בשלם סוכו ומעונותו בציון" (תהילים עו' ג'). ללמדנו, שמצוות סוכה בשלמותה, גורמת גם לציון להיות שלימה ולהיבנות.

הושענא רבא, אור לכ"א תשרי יום שישי, כ"א תשרי הוא יום הושענא רבה

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מקיפים את המזבח בערבות, שבע פעמים.

חכמי הדורות לימדונו, שיום זה הוא יום "חיתום הדין", ובו נידונים על המים.

לכן, נוהגים להיות ערים וללמוד בליל שישי, במשך כל הלילה. בנוסף לארבעת המינים, עליהם מברכים כמו בכל יום מימי הסוכות, נוהגים לקחת חמשה בדי ערבה, "הושענות", ולאגודם. נהוג להכין הושענא לכל אחד מבני המשפחה.

רבים נוהגים להתפלל כותיקין. הנץ החמה בשעה 06:32. בתפילה, מקיפים את הבימה, התיבה, שבע הקפות, מבקשים על גאולת עם ישראל, ובמיוחד, על גשמי ברכה.

לאחר ההקפות, חובטים את ההושענות חמש חבטות על הקרקע, כל אחד כמנהגו.

שקיעה בשעה 18:22. לקראת השקיעה נוהגים לברך ולטעום בסוכה, ולהפרד ממנה, עד לשנה הבאה!

לאחר שקיעה, אין לברך על אכילה בסוכה, כי אז כבר יום שמיני עצרת, שהוא "רגל בפני עצמו".

שמיני עצרת - שמחת תורה

א. השנה, יום שמיני עצרת חל בשבת, בכניסת החג, מדליקים נרות שבת שהם גם נרות ליו"ט. הנשים מדליקות את הנרות ומברכות שתי ברכות: "להדליק נר של שבת ושל יום טוב" וברכת "שהחיינו" על החג (אפשר לברך "שהחיינו" בהדלקת הנרות או להמתין ולברך בקידוש).

זמן ההדלקה הוא כפי הנהוג בערבי שבתות, בירושלים 17:42, בשומרון 17:52 (או בכל מקום כמנהגו).

ב. יום שמיני עצרת הוא גם יום של אזכרת נשמות. לכן, נוהגים להדליק נר נשמה לעילוי נשמות הקרובים.

ג. נר זה יכול לשמש גם לצורך הבערת אש ממנו, לבישול וכד'. לאחר ערבית של שבת ויום טוב, נוהגים לעשות הקפות עם ספרי התורה, כל קהילה כמנהגה.

בסיום ההקפות, יש נוהגים לקרוא בתורה, בפרשת וזאת הברכה. מעלים שלושה עולים, כהן לוי וישראל, והם מברכים על התורה.

ד. בתפילת שחרית, לאחר חזרת הש"ץ ולפני קריאת התורה, נוהגים שוב לעשות הקפות עם ספרי התורה, כל קהילה כמנהגה.

ה. לאחר ההקפות, קוראים בפרשת וזאת הברכה שבעה קראים כבכל שבת, ונהוג שכל הקהל עולים לתורה.

לשם כך, חוזרים על פרשת וזאת הברכה עד "מעונה א-לקי קדם".

לחתן תורה קוראים ממעונה עד סוף הפרשה, ולחתן בראשית, מבראשית עד "אשר ברא א-לקים לעשות". לאחר מכן, למפטיר.

ו. נהוג להתפלל ולהזכיר נשמות הקרובים.

ז. לאחר הכנסת ספר התורה לארון, תפילת גשם. כל אחד כמנהגו.

ח. צאת השבת והחג:

שקיעה בשעה 18:21.

צאת החג 18:53.

**”זיעשו כולם אגודה אחת
לעשות רצונך בלבב שלם”
יהיו הימים הבאים עלינו לטובה,
ימים של שמחות וברכת ה’,
לנו ולכל ישראל!**

מהלכות ארבעת המינים

הרב מרדכי וואלף רב פייש'ג אא"ן מ/רפ,
ר"מ גויטיג'ג /מרג'ני טאטל

אחת מהמצוות החשובות ביותר בחג הסוכות היא מצוות ארבעת המינים. במאמר זה ננסה לסכם את ההלכות המעשיות הנוגעות לכשרותם של ארבעת המינים.

יש סיבות רבות לפסילת כשרותם של ארבעת המינים כשעדיין הם בשדה, אך נתמקד בגורמים לפסילת ארבעת המינים כשהם מצויים דווקא בדוכני המכירה, כדי שהבא לבחור את ארבעת המינים לחג, יוכל להבין ולדעת מה עליו לבדוק בעצמו, ולא יצטרך לשאול ולהסתמך על דעת אחרים.

לולב

• אורך הלולב

אורך שדרתו של הלולב צריך להיות לפחות ארבעה טפחים. לשיטת הגר"ח נאה: 33 ס"מ, לשיטת החזו"א: 40 ס"מ. יש לשים לב שאין מדובר במידת אורכו של הלולב מקצה לקצה, אלא באורכה של שדרת הלולב, שצריך להיות ארבעה טפחים, לבד מן העלין היוצאים מהשדרה. יש להיזהר שבתוך שיעור ארבעת הטפחים, הלולב יהיה מכוסה בעלים משני צדדיו, מאחר שמקום המגולה ללא עלים אין שמו לולב אלא 'אופתא'. לכן בלולב שקצו התחתון אינו מכוסה בעלים משני צדדיו, יש למדוד את ארבעת הטפחים של אורך השדרה רק מההתחלה של מקום יציאת העלים.

• נחלקה התיומת

צורת גידולם של עלי הלולב כך היא: כשהם גדלים, גדלים שניים-שניים, כלומר, כל עלי מורכב משני עלים המחוברים בגבן זה לזה. גב (= חיבור) שני העלים נקרא 'תיומת'. נחלקו הפוסקים במקרה של לולב שנחלקה בו התיומת, האם הוא כשר או פסול.

לדעת השו"ע, כדי שהלולב ייפסל צריכים להתקיים שני תנאים: ראשית, שהתיומת חלוקה ופתוחה ברוב עלי הלולב, שנית, שהתיומת נפתחה ברוב אורכו של כל עלי ועלה. סוג פסול מעין זה הוא נדיר מאוד, ובדרך כלל לולב שנחלקה בו התיומת בכל העלים ובכל עלי ועלה, לא יגיע כלל לדוכני המכירה.

לדעת הרמ"א, מעיקר הדין אם נחלק העלה האמצעי שבלולב עד השדרה, הלולב פסול. סברת המחמירים היא שכאשר יש סדק קטן בעלה האמצעי, על ידי נענועי הלולב הוא ילך ויגדל עד שהתיומת תפתח לגמרי וייפסל הלולב.

לכתחילה למצוה מן המובחר, נוהגים ליטול לולב שלא נחלק עלהו האמצעי כלל.

בהסבר חומרת הרמ"א נחלקו האחרונים:

הט"ז סבור שיש להחמיר רק במקרה שהתיומת נחלקה בשיעור של טפח. לעומתו, סובר ה"חיי אדם, שלדעת הרמ"א יש להחמיר אפילו במשהו. לכן לכתחילה, יש עדיפות בברכה על לולב שהתיומת האמצעית שלו סגורה לגמרי, אף שמדינא אפשר לברך גם על לולב שנחלקה התיומת שלו, כל זמן שלא נחלק רובו של העלה.

• מקרים נוספים

בלולבים שיש בהם שני עלים אמצעיים (ולא עלי אמצעי אחד בלבד). המשנ"ב פסק כדעת הב"ח, שלכל עלי יש דין תיומת בפני עצמו, ואם נחלקה אחת מהם, הלולב פסול.

שכיח מאוד למצוא לולב שבו העלה האמצעי אינו כפול לכל אורכו ומסתיים בגובה שווה, אלא צד אחד של העלה נמוך מעט מחברו. הפוסקים האחרונים הכריעו שמעיקר הדין, אם עלי אחד מכסה את רובו של העלה השני, הלולב כשר. אף על פי כן לחומרא, יש שכתבו שאם ההפרש ניכר לעין כאשר מסתכלים על הלולב ממרחק נטילה, יש להעדיף ליטול לולב אחר; אך יש שלא החמירו בכך כלל.

• קור"א (לולב המכוסה בקליפה אדומה)

בדברי הראשונים לא מצאנו שכתבו על לולב זה, אך הבית יוסף כותב:

ולפי מה שמצא ר"י בתשובת הגאונים, צריך ששני הוצין אלו יהיו דבוקים ממש בלי שום פירוד כאילו הם גוף אחד, וזה דבר שאינו נמצא בארצם, אבל אצלנו נמצא הרבה פעמים כמין דבר אדום בלולב מצד פניו, שהוא מחבר שני הוצים אלו ונראה כל ראש הלולב כאילו הוא עץ אחד בלי שום פירוד.

מלשון הבית יוסף, משמע שלולב זה הוא מהודר מאוד, וכך נהגו רבים מבני עדות המזרח, ליטול דווקא לולב עם קור"א.

יש מהאשכנזים שנהגו גם כן ליטול לולב זה, ולא חששו שמא התיומת אינה סגורה לחלוטין, אך יש שהחמירו לקחת לולב ללא קור"א, בגלל שתי סיבות:

א. כיוון שהקור"א מכסה את התיומת, לא ניתן לראות האם התיומת סגורה לגמרי.

ב. האשכנזים פסקו כדעת הריטב"א, שנענוע הלולב הוא כסכוס העלים, ולא כדעת הגאונים, שהנענוע הוא הולכה והבאה של הלולב. בלולב עם קור"א העלים מאוגדים יחד ואי אפשר לכסכס בהם.

למעשה: הספרדים נהגו להדר וליטול לולב עם קור"א. לאשכנזים, יש להעדיף לולב שתיומתו סגורה לגמרי, ללא קור"א.

• נסדק ראשו ('הימניק')

לולב שנסדק ראשו (בלשון הגמרא: 'נעשה כהימניק') פסול. רש"י ביאר, שהלולב נעשה כעין ברזל של סופרים שיש לו שני ראשים - ראשו האחד מפוצל, לאמור ראש הלולב נראה כעין צורת V.

כיוון שפסול זה מצוי מאוד, יש צורך לבאר היטב מהו ההבדל בין מקרה שנחלקה התיומת, שבו מעיקר הדין הלולב כשר כל זמן שלא נחלק רוב העלה האמצעי, לבין מקרה של לולב שנסדק, שפסול בכל אופן.

רוב הפוסקים הכריעו כדעת המהרש"ם, שפסול 'הימניק' משמעותו שנתרחקו סדקיו זה מזה היטב, עד שנראים שני ראשי העלים כמין מזלג בעל שתי שיניים, אך אם העלה האמצעי רק נסדק מעט, אף שנראה בבירור החלל שבין שני העלים, הלולב כשר. כיוון שכאשר מונח הלולב על השולחן או כאשר מנענעים בו נוגעים העלים זה בזה, אין זה בכלל 'הימניק', ולכן הלולב כשר כל זמן שלא נחלק רובו של העלה.

לעומתם, יש פוסקים ספרדים הסוברים שלדעת השו"ע, הלולב פסול דווקא אם רוב העלים נסדקו, אבל אם נסדק רק העלה האמצעי, הלולב כשר. כנגדם, יש פוסקים ספרדים הסוברים שגם לדעת השו"ע, אם נסדק רק העלה האמצעי, הלולב פסול.

• נקטם ראשו של לולב

מדינא דגמרא, נקטם ראשו של לולב - פסול. השולחן ערוך מסביר כי 'נקטם ראשו, דהיינו שנקטמו רוב העלין העליונים, פסול'.

יש שהבינו מלשון השו"ע, שהכוונה שנחתכו רוב העלים הגבוהים מן השדרה. אחרים הבינו, שהשו"ע עוסק בלולב שתיומתו מסתיימת בשני עלים אמצעיים, ולכן דבר על 'רוב עלין עליונים', אך בלולב המסתיים בשלושה עלים, גם לדעת השו"ע, אם נקטם העלה האמצעי, הלולב פסול. הרמ"א חלק על דברי המחבר, וכתב כי, 'אם נקטם העלה העליון האמצעי שעל השדרה, פסול'. לדעה שהמחבר לא דיבר על רוב העלים העליונים, אלא גם הוא מודה שלולב המסתיים בשלושה עלים ונקטם בו העלה האמצעי פסול, אין כלל מחלוקת בין הרמ"א לבין השו"ע בדיון זה.

האחרונים דנו מהו שיעור הקטימה הפוסל בלולב.

המשנ"ב כתב, שפסול 'קטום' הוא משום פסול 'הדר', ופסולים אלו תלויים לפי מראית עיני רוב בני האדם בראייה שטחית. בשל כך, יש שכתבו שיש להחזיק את הלולב במרחק שאוחזו בשעת הנטילה (בערך כ- 35 ס"מ), ולהתבונן על הלולב. אם הקטימה

• כפוף

לולב הכפוף כאגמון פסול, בין אם כפוף לאחריו בין אם כפוף לפניו. לדעת השולחן ערוך, הכפיפות הפוסלת היא דווקא כאשר הלולב כפוף בשדרתו, אבל אם כפוף רק בעליו, אין בכך פסול. אדרבה, הרא"ש כתב 'אוהב אני יותר לצאת בו (= בלולב שרק עליו כפופין ואילו שדרתו ישרה), שאין העליון נחלקין ותימותו קיימת'. אך ה'לבוש' כתב, שכאשר עליו כפופין, הלולב אינו פסול, אלא אם העלה העליון לבדו כפוף; אך אם כל העלים העליונים או רובם כפופים, אין לצאת בו. המג"א העתיקו, אך הט"ז כתב שאין לחלק בכך, ומכל מקום אם יש לו לולב אחר, בוודאי עליו להיזהר שלא לצאת בלולב שרוב עליו כפופין. לכן, לכתחילה יש להעדיף לקחת לולב שאין עליו כפופים כלל. יש שכתבו שכאשר הכיפוף הוא מעט לצד ואינו כאגמון, אין לחוש לכך כלל, ואדרבה, יש עדיפות ליטול לולב שכפוף מעט, כיון שהכיפוף מחזק את התימות ומשאירה סגורה.

אתרוג

• חסר

אתרוג חסר פסול. הפוסקים נחלקו, האם יש שיעור לחיסרון הפוסל או שאפילו חיסרון כלשהו פוסל את האתרוג. למעשה יש להחמיר בכך, ואפילו חיסרון כלשהו פוסל. הגדרת 'חסר': האתרוג מורכב משלוש קליפות, קליפה חיצונית ירוקה דקה מאוד. תחתיה יש קליפה עבה (באכילתה מורגש מעט טעם של חריפות), ומתחתיה מתחיל בשר האתרוג הלבן. לרוב הפוסקים, אם החוסר הוא מהקליפה החיצונית אך עדין נותר מראהו הירוק של האתרוג, אין זה בכלל 'חסר', ורק אם על ידי החיסרון התגלה הלבן הפנימי של האתרוג, יש בו דין 'חסר', ופסול. החיסרון האוסר הוא דווקא חיסרון הנראה לעין כשאוחז

נראית לעין, הלולב פסול, אך אם הקטימה אינה נראית לעין, הלולב כשר לנטילה. ויש שחולקים וסוברים שאפילו אם נקטם כל שהוא פסול.

האחרונים דנים בלולב שמהתימות האמצעית שלו יוצא כמין קוץ (מעין שערה דקה), אם כאשר נקטם ונפל הקוץ יש ללולב דין 'קטום' או לא. יש שהכריעו שלקוץ אין כלל דין עלה, ואם נקטם, אין הלולב נפסל. מנגד יש חולקים וסוברים שלקוץ יש דין עלה, ואם נקטם הקוץ יש לקחת לולב אחר.

• כוון

בשולחן ערוך נפסק שלולב כוון פסול. השו"ע דן במום שנוצר בלולב בשעת הגידול, כאשר עלי הלולב או גופו מתכווצים ונוצרים בהם מעין קמטים. דבר זה מצוי בלולבים רבים מאוד, שבראש התימות ובעלים שבצדדיו נוצרו קמטים קטנים וצפופים, אין זה בכלל 'כוון', ולולב זה כשר לכתחילה.

• עקום

לולב ששדרתו התעקמה כלפי אחד הצדדים או לפניו, הלולב פסול. אם התעקמה השדרה לאחריו, הלולב כשר. מעיקר הדין, הלולב פסול רק אם התעקם כמגל, אבל אם התעקם רק במקצת, לא נפסל הלולב בשל כך. בוודאי שלכתחילה עדיף לקחת לולב שלא ניכרת בו כלל עקמומיות. אין צורך להשכיב את הלולב במאוזן אל מול העין ולבדוק אותו, אלא יש להעמיד את הלולב בצורה מאונכת במרחק נטילה, ולראות האם ניכרת העקמומיות. לולב עקום שנפסל מחמת עקמומיותו, ניתן ליישרו בצורה מיוחדת, ולהחזירו להכשר.

את האתרוג בידו. חיסרון הנראה רק על ידי עיון ומבט מעמיק, אינו פוסל.

לאור הדברים שכתבנו, ברור שמוהל היוצא מן האתרוג על ידי לחיצה, אינו מורה על בעיית חסר. נקבים שנוצרו באתרוג על ידי קוצים בשעה שעוד היה על העץ, אינם פוסלים את האתרוג, כיוון שזוהי דרך גדילתו של האתרוג. דבר זה נכון רק כאשר נקדם עליו עור ובשר מלמעלה, אך אם רואה שאין העור והבשר קיימים בתוך הנקב, האתרוג פסול.

• ניטל דדו

בראש האתרוג הגדל קיים פיטם. הפיטם עשוי מדד - עץ התחוב בתוך האתרוג ויוצא למעלה ממנו. בראש הדד עומדת השושנתא. אתרוג שניטל ממנו כל הפיטם ונוצרה בו גומה, פסול. אם נחתך הדד בדיוק בראש האתרוג ולא נוצרה בו גומה, דעת הט"ז להקל, אך יש פוסקים שהחמירו בכך, ולמעשה ביום הראשון יש להחמיר.

אם נשבר רק חלק מהעץ ונשאר מעט עץ למעלה מן האתרוג, לדעת המג"א אין להחמיר בכך, אך למעשה, טוב להדר ולקחת אתרוג אחר. לכתחילה יש להעדיף לקחת אתרוג שלא נפלה לו אפילו השושנתא.

כל האמור לעיל הוא דווקא באתרוגים שבדרך בריאתם וצורת גידולם היו להם דד ושושנתא, ורק אחר שנקטפו מהעץ נפל להם הדד. באתרוגים רבים כלל לא מצוי דד בשעה שקוטפים אותם, כיון שהדד נופל מהאתרוג עוד בעודו על עץ, וגם אתרוגים אלו נחשבים מהודרים לכל דבר.

הערה: האמור לעיל נאמר דווקא על אתרוגים שהדד שלהם הוא כמין עץ. אם הדד הוא חלק מן האתרוג עצמו, ונחסר בו כלשהו, האתרוג פסול לכולי עלמא מדין 'חסר'.

• ניטל העוקץ

העוקץ הוא העץ שבו תלוי האתרוג באילן. אם ניטל עוקצו של האתרוג ונוצרה בו גומה, האתרוג פסול. אם ניטל העוקץ אך מקום הגומה נשאר מכוסה, האתרוג כשר.

• שינוי מראה

בדיון לגבי שינוי מראה, יש להפריד בין שני חלקי האתרוג: חוטמו של האתרוג לעומת שאר האתרוג. חוטמו של אתרוג הוא מהמקום שבו מתחיל האתרוג להיות משופע כלפי ראשו ועד דדו של האתרוג. מבחינה הלכתית, קיים הבדל גדול בין שינוי מראה בחוטמו של אתרוג לבין שינוי מראה בשאר האתרוג. בחוטמו של אתרוג, שינוי מראה פוסל במשהו. בשאר האתרוג, שינוי מראה פוסל כשהוא קיים בשניים או בשלושה מקומות, ודווקא כאשר נקודות אלו אינן באותו צד, ואם נעביר קו דמיוני המחבר את כל הנקודות, רוב שטחו של אתרוג יהיה מוקף.

שינוי מראה על גבי הפיטם או בעוקץ, המנהג הוא שאינו אוסר. שינוי המראה האוסר הוא כל נקודה שחורה או לבנה שלא ניתן להסירה מגוף האתרוג. מראה חום אינו אוסר. המראה האוסר הוא דווקא כאשר מסתכלים על האתרוג כדרך שנוטלים אותו, ללא עיון מעמיק. מראה שחור הנראה רק אחר עיון, אינו נחשב לשינוי מראה, והאתרוג כשר.

חזזית היא מעין אבעבועות הנובעות מעיפוש האתרוג, ודינה כדין שינוי מראה. החזזית האוסרת היא דווקא חזזית הניכרת במישוש היד, אך אם חזזית אינה גבוהה ואינה בולטת מגוף האתרוג, ואינה ניכרת במישוש היד, היא אינה אוסרת.

ה'בלעטלאך' דומה לחזזית, אך בדרך כלל אינו אוסר. 'בלעטלאך' נוצר בשעת הגידול, מעלה ששפשף את האתרוג. כאשר ה'בלעטלאך' בולט מגופו של אתרוג, יש להחמיר ולקחת אתרוג אחר.

• צבע האתרוג

אתרוג שצבעו ירוק כעשבי השדה ואינו עתיד להצהיב - פסול. אתרוג שעתיד להצהיב כשר, אפילו בשעה שהוא ירוק כעשבי השדה. לכתחילה טוב לקחת אתרוג שהתחיל להצהיב קצת. דעת הב"ח שיש להחמיר שלא לקחת אתרוג שצבעו ירוק, גם אם עתיד להצהיב, משום שבאתרוג ירוק יש פסול של הדר. למעשה, מנהג העולם שלא להחמיר ואין חוששים לדעת הב"ח. מובא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שכיום אין אתרוגים שצבעם ירוק כעשבי השדה שפסולים, כיוון שבסופו של דבר, כולם מצהיבים.

ג. הדס

• שיעור

שיעורו המינימלי של ההדס הוא שלושה טפחים (לדעת החזו"א: 30 ס"מ, לדעת הגר"ח נאה: 24 ס"מ). אף ששיעור זה מודד את מקומם של עלי ההדס, יש למדוד את הענף ולא את העלים. לדוגמה, אם עלי ההדס עולים למעלה מן הענף, מדידת שיעור ההדס תהיה בגופו של הענף ולא תתחשב בעלים הגבוהים יותר. להדס אין שיעור מקסימלי, ומכל מקום, בשעת הנטילה צריך ששדרתו של הלולב תהיה גבוהה בשיעור של טפח לפחות, יותר מן ההדסים והערבות.

• שיחיה עבות

מבנה ההדס: ההדס הוא ענף שלכל אורכו יוצאים עליים השוכבים על הענף. מכל קן - שורת גובה אחת, יוצאים שלושה עלי הדס, וכל עלה מכסה ברוחבו את העלים שמצדדיו. כל עלה

יוצא מעוקץ נפרד. העלים בגובהם מכסים את כל אורך הענף, עד שלא נשאר בו מקום מגולה. ההדס הכשר הוא הדס שבכל קן וקן עומדים שלושת העלים זה כנגד זה בשווה. הדס זה נקרא 'עבות'. 'הדס שוטה' הוא הדס ששלושת העלים בכל קן אינם נמצאים בקו שווה. לדוגמה, אם היו שני עלים בשווה זה כנגד זה, והעלה השלישי יוצא מעט גבוה מהם, אין זה עבות, אלא הדס שוטה, ופסול.

לכתחילה, יש לקחת הדס שכולו עבות, כלומר שמכל קן בהדס יהיו שלושה עלים באותו גובה. אך אם אין כולו עבות אלא רוב, די בכך להכשירו. הדס שרובו עבות כשר, אפילו כאשר הרוב מקוטע ואינו ברצף.

הדס הארוך מהשיעור המינימלי (שלושה טפחים), כל זמן שיש רוב שיעור (טפח וחצי וקצת) שהוא עבות, ההדס כשר. בהדס ארוך מהשיעור, שיש בו טפח וחצי וקצת שהוא עבות (רוב השיעור המינימלי), אך רוב ההדס אינו עבות, יש אומרים שרוב העבות צריך להיות רצוף ולא למקוטעים.

הדס שמלכתחילה היו לו שלושה עלים בכל קן, ואחר זמן נשר מכל קן עלה אחד, נחלקו הפוסקים האם הדס זה נקרא עבות או שוטה. למעשה, יש להחמיר שלא לקחתו אלא בשעת הדחק.

• נקטם ראשו

נקטם ראשו של ההדס, לרוב הדעות פסול ויש לקחת הדס אחר. הקטימה הפוסלת היא דווקא בעץ ולא בעלים. לכן, אף על פי שנשרו העלים בראש ההדס ונשאר ראש העץ ערום, ההדס כשר, ובלבד שנשאר ברוב שיעורו עבות (בכל קן שלושה עלים).

ג. ערבה

• שיעורה

שיעורה המינימאלי של הערבה הוא שלושה טפחים (לדעת החזו"א: 30 ס"מ, לדעת הגר"ח נאה: 24 ס"מ). לערבה אין שיעור מקסימאלי, ומכל מקום צריך שבשעת הנטילה תהיה שדרתו של הלולב גבוהה בשיעור של טפח לפחות יותר מן הערבות.

• מקום גידולה

רוב מיני הערבות גדלים על הנחלים, ולכן נקרא שמן 'ערבי נחל', אך גם ערבה הגדלה במקומות אחרים ולא על הנחל כשרה. יש שכתבו, שלכתחילה יש להעדיף לקחת ערבה הגדלה על נחל, ויש שכתבו שאין להחמיר בכך כלל. למעשה, המנהג שלא להחמיר בכך, ואפשר לקחת ערבה מכל מקום, ובלבד שיהיו בה את סימני הכשרות של הערבה.

• סימני הכשרות של הערבה

- א. עלה הערבה משוך כנחל ואינו עגול.
- ב. קצה העלים (מסגרת העלה) חלק, או שיש בו פגימות קטנטנות.
- ג. קנה הערבה אדום, וכל שאינו לבן נקרא אדום, כיוון שאף שעכשיו הקנה ירוק, כאשר השמש תכה בו הוא יהיה אדום

• נשרו העלים

ערבה שנשרו רוב עליה בשיעור שלושה טפחים, פסולה. אם נדלדלו עליה מהקנה או שנסדקו העלים או שנחלקו, כתב הרב המגיד, שזה נקרא 'נפרצו עליה', והערבה פסולה, ודווקא כאשר היה כן ברוב העלים. וכתב המגן אברהם, שכיוון שערבות מצויות

בינינו יש להחמיר בכך. אם חסר מכל עלה רק מקצתו, כשרה, אבל אם חסר רוב העלה, וכך הוא ברוב עלי הערבה, הערבה פסולה.

• נקטם ראשה

נקטם ראש עץ הערבה, פסולה. אם נקטמו העלים, אפילו העלה שבראש הערבה, כשרה. והוא הדין אם נקטם העלה הנקרא 'לבלוב', גם כן אין בכך פסול בערבה. יש הנוהגים לקחת ערבה שבראשה יש לבלוב, משום שעלה זה מוכיח ללא כל ספק, שלא נקטם העץ של הערבה, ומכל מקום אין זה מדינא, ובכל מקרה שניכר בבירור שלא נקטם העץ, הערבה כשרה.

"כל מקום אשר תדרוך כף רגליכם..."
 טיול ישיבתי, יום העצמאות

אָלון

זמן אלול נפתח בעוצמה, כאשר 46 בחורי שיעור א' הצטרפו גם הם למשפחת הישיבה, מניין נוסף על ל"ו הצדיקים שבכל שנה. הוספנו מקומות בביהמ"ד, התרחבנו ל-2 דירות פנמיה נוספות, וכן - קיבלנו בברכה את בוגרנו הרב צבי בן ראובן, שנכנס לשמש כר"מ לשיעור א'.

בשבת הראשונה, עם פתיחת הזמן, אירחנו בישיבה את משפחות ובחורי שיעור ט' - עם ברכת הדרך לעוזבים.

מסורת מרגשת זו, של שבתות הבוגרים, מצטרפת לתכנית בוגרים משמעותית, של ימי עיון, ימי מילויים (ימי לימוד בישיבה), ימי בר מצווה לבני הבוגרים ושיעורים קבועים - שנות ההתגדלות בישיבה אינן נעצרות, הן ממשיכות הלאה בחיי בוגרים הישיבה לדורותיה, ואנו נפגשים איתם לעיתים בצמתים מיוחדים ובתכניות העשירות אשריינו שזכינו.

חזקו וצרכו משיבת אלון מורה

ביקור ח"כ שמחה רוטמן
 בפתיחת זמן אלול בישיבה

מסיבת הגיוס קיץ תשפ"ג

פרויקט חימום מים בפנימיות, שלב א'

יום בר מצווה לילדי הבוגרים, תשפ"ג

שר האוצר בצלאל סמוטריץ'
בביקור ובברכת הדרך למתגייסים

לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו".

ימים בהם 'המלך בשדה'
"קרוב ה' לכל קוראיו,

לכל אשר יקראוהו באמת".

"ביסוד הכל צריכה לבא ההסברה הכללית של בטחון התשובה, ועוצם השלוח, ושמתח-עז, שצריכה להיות מתלבשת הנפש של כל איש אשר אור התשובה מאיר בנשמתו... ולכון עם זה לבאר, איך שמחת-אמת זאת, ונועם זיו קודש זה איננו מפר יראה, חלילה" (הרב קוק צ"ל, אגרת שע"ח)

הבטחון, השלוח והשמחה המאירה בנשמתנו מאור התשובה, יחד עם קרבת אלקים של הימים הללו.

פורצים מליבינו בתפילה:

קולי שמע!

וראה דמע עיני...

והשיבני - סלחתי!

פנה לעלבוז

פנה לעלבוז מקום עון להשיב:
צחן הסר וגם תבשר לבך חוסים
סלחתי:

קולי שמע וראה דמע עיני:

ריב ריבי שעה ניבי והשיבני

סלחתי:

ממש בימים אלו יצאנו עם ביצוע חדש של הפיוט 'פנה לעלבוז' מתפילת לי ו"כ. השיר בביצוע מרגש, עם: הרב אליקים לבנון וישיבת אלון מורה.

ארבעים הימים שבין ר"ח אלול ליום הכיפורים,

הם ארבעים הימים בהם עלה משה להר סיני בשלישית,

אחר שנתבשר "ויאמר ה' - סלחתי כדברך"

אלו ארבעים ימי 'זמן אלול' בו מתעלים הבחורים בשיבות,

ואף בשיבתנו, ישיבת אלון מורה, מתמלא בית המדרש,

ובלב כולם תפילה והשתוקקות:

"שבתי בבית ה' כל ימי חיי,

גולני שלי

צוות 'אמץ לוחם' כבר עמל לשמור על קשר רציף בביקורים, בחבילות, עלונים ותשורות לחיילינו בחזית. הרבנים חורשים את הארץ לאורכה ולרחבה לשיחה אישית, לחיבור אל הקודש ולשלוח חיבוקים חמים מהישיבה מחזקים אתכם על עמידתכם האיתנה אל מול אויבינו "אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם".

בסיומה של שנה"ל תשפ"ג קיימנו את מסיבת הגיוס המסורתית, חיילינו יוצאים עם עוצמה של שליחות מתוך הישיבה, מתוך החיבור המיוחד של תורת ישראל עם ישראל ארץ ישראל. לעשייה משמעותית בגאווה יחידה, מחלקת 'שכם' של הישיבה התגייסה השנה לחטיבת גולני, יחד עם חיילים בשריון, בצנחנים ובתפקידים ערפיים.

ישיבת אבינועם

קמעא קמעא!

לפני שש שנים הקמנו את ישיבת אבינועם, שלוחה חדשה מבית מוסדות בית המדרש אלון מורה, במתחם זמני ביישוב תפוח.

הישיבה הוקמה לזכרו של תלמידנו סג"מ אבינועם דוד כהן ז"ל, אבינועם עמד לשוב לישיבת אלון מורה, ונפל ימים ספורים טרם שובו.

לפני יותר משנתיים עם הרצחו של יהודה גואטה הי"ד, בצומת תפוח, עלו תלמידי הישיבה ומשפחות רבות ליישוב אביתר. בהסכם שנחתם עם הממשלה, אושרה הקמת הישיבה במקום.

השבוע - עלתה ישיבת אבינועם ליישוב אביתר, כך היא גאולתן של ישראל - קמעא קמעא!

רוח גדולה של התחדשות וחלוציות, יחד עם קביעת יתד לבית מדרש, מהווים יחד את תורת ארץ ישראל המיוחדת - התורה הגואלת!

"גוילין נשרפים ואותיות פורחות"

"תנו רבנן: הרואה בתי ישראל בישובן, אומר: ברוך מצבי גבול אלמנה"

בטקס קביעת מזזה מרגש ומיוחד, פתחנו השבוע את זמן אלול, בישיבת אבינועם באביתר, בבית מדרש מלא עד אפס מקום עם 130 בחורים ואברכים!

עולים לאביתר

באירוע נכחו מו"ר הרב אליקים לבנון, ראש הישיבה - הרב דוד אמיתי, ראש המועצה - יוסי דגן, אליסף פרשן - מנכ"ל מוסדות אלון מורה, משפחות גואטה ודימנטמן, צבי אלימלך - מראשי תנועת נחלה, רבני, בחורי ואברכי הישיבה.

קביעת המזזה בביהמ"ד היא היתד לקביעות התורה במקום. באופן מרגש קבע את המזזה אביו של יהודה גואטה הי"ד.

בטקס הפתיחה, השתתף הרב דימנטמן, אביו של יהודה דימנטמן הי"ד שנרצח בדרכו מישיבת חומש. הרב דימנטמן ריגש את הבחורים כאשר העניק גמרא של בנו, יהודה הי"ד לנכדו אשר לומד בישיבה. את התורה אי אפשר לרצוח, גם אם הגוף נלקח מעימנו - ממשיכה התורה מדור לדור - כך הזכיר הרב דימנטמן את הגמרא על רבי חנינא בן תרדיון, מעשרת הרוגי מלכות, בשעה שנטלו נשמתו על שעסק בתורה שאל את תלמידיו מה אתם רואים? אמרו לו: "גוילין נשרפין ואותיות פורחות באויר"

קול התורה בעוצמה כבר נשמע על אדמת אביתר!
בחיבור מיוחד של תורת ישראל, ארץ ישראל ועם ישראל.
ואומר לך בדמייך חי!

ביקורי חיילים

מזכ"ל איגוד ישיבות ההסדר אורי פינסקי בביקור בישיבה

מציב גבול אלמנה עולים לאביתר

פתיחת זמן אלול באביתר

הרב גואטה בטקס קביעת המזוזה ביהמ"ד באביתר

לימוד אבות ובנים בישיבה

הכל מעלין לירושלים, שבת בירושלים

ביקור חיילים

**ביקור הצוות החינוכי בבתי התלמידים
בקץ לקראת השנה החדשה**

טיול יום ירושלים

סיום ש"ס בבלי של אלעד מינרבי (כיתה יב)

חנוכת מגרשי הספורט

ישיבה תיכונית אמ"ש

"הכל הולך אחר הראשית"

פתחנו את שנה"ל תשפ"ד עם כ-230 תלמידים בחט"ב ובישיבה התיכונית אמ"ש.

פתיחה מיוחדת לתלמידי והורי כיתה ט', עם מעמד הברכה על 'הר כביר' הצופה פני שכם אל מול הר גריזים ועיבל, להעמיק שורשים להתחבר למקום בו אנו נמצאים, ובו הבחורים יבנו את עולמם התורני, הפנימי והחברתי בשנים הקרובות.

ב"ה הישיבה גדלה ואיתה גדלים הצרכים. חלק מאבני היסוד בישיבה הם גידול הבנים לתורה ויראת שמים, וקשר משפחתי ואישי בין הצוות והבנים. כחלק מהשאיפה לימוש אבני יסוד אלו נכנס השנה הרב ציון ביטון, כסגן ראש הישיבה. הרב ציון יקח חלק בהובלת הישיבה, מהלך אשר יקדם משמעותית את הישיבה, ויוסיף אפשרות להצמחת כוחו של כל אחד ואחד מתוך קשר אישי וחיבור עמוק עם הצוות.

בשנה החולפת שפצנו את מתחם מגרשי הספורט, ובחופש הגדלנו שפצנו את חדר האוכל והמטבח בעלות של מאות אלפי ש"ח. וכפי שנאמר "דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם".

ערב להורי כיתה ט' ניהול המדיה

אפליקציית הכשרות

לאחר השקת מערכת ממוחשבת IKR לניהול מערך הכשרות הכוללת אפליקציה למשגיח למפקח ולרב נותן הכשרות. הצטרפו עשרה רבניות שרואות את הכלי כסיוע משמעותי לעבודת הכשרות, נותני הכשרות מספרים על שינוי מהקצה אל הקצה כשכל משגיח יודע את מקום עבודתו והמשימות המוטלות עליו

בימים אלו מושק אתר ציבורי של כלל בתי העסק הכשרים הרשומים במערכת הכשרות הארצית לטובת הציבור הרחב. המערכת הממוחשבת התחילה לפעול גם במסגרת מערך השחיטה בחו"ל של הרבנות הראשית לישראל ומביאה סיוע רב לרבני וועדת שחיטת חו"ל לקידום הכשרות בישראל.

הכי מעודכנים שיש

כנס מקצועי של מפקחי כשרות התקיים לאחרונה ביקב כביר באלון מורה. הצוות קיבל סקירה מקצועית על פעילות הכשרות של הארגון ובנוסף הועברה שיחה מקצועית כיצד להתמודד עם הקשיים בשטח כשנוצרים פערים בין הרצוי למצוי בכשרות

סיום שש משניות של תלמידי החט"ב

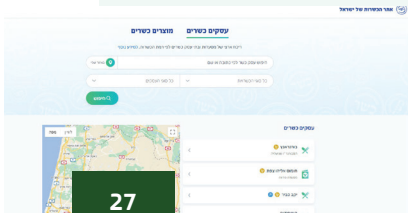
חט"ב

התנדבות החט"ב בחווה

סיום כיתה ח'

בית המדרש לתורה והוראה (ע.ר. 580041044) ת.ד 438 אלון מורה - שכם, 4483300

טל'/ווצאפ: 02-9973905 // פקס: 02-9973965 // office@yelonmoreh.co.il

מוסדות בית המדרש אלון מורה

מוסדות בית המדרש
אלון מורה

פנה לעלבון - בביצוע חדש ומרגש
ישיבת אלון מורה והרב אליקים לבנון
חפשו 'ביוטיוב'

סטודיו ולדמן